

Johannes Käisi "Kooli-raamat" on kaante vahele saanud

Neljapäeval esitles kirjastus Ilmamaa Võru 1.Põhikoolis, Võru Õpetajate Seminari ajaloolises majas, "Eesti mõtteloo" sarjas ilmunud Johannes Käisi "Kooli-raamatut". Lisaks Ilmamaa rahvale oli esindajaid Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakonnast, Johannes Käisi Seltsist, Võrumaa haridusosakonnast, Võru Instituudist, samuti Võru Õpetajate Seminari kasvandikke.

Pikemalt kõneles raamatu saamisloost ning tutvustas sisu kirjastuse Ilmamaa nõukogu esimees, kirjanik ja luuletaja Hando Runnel.

"Kui ma 1993.aastal olin käivitamas Ilmamaa kirjastust, siis oli mõte välja tuua need autorid, kes olid nõukogude ajal rahva mälust kustutatud. Ilmamaa sündis soovist seda mälulünka täita," ütles Runnel.

Ta kõneles teda vallanud meeldivast tundest, kui mõned inimesed tulid ja pakkusid välja mõtte koguda ühe või teise tuntud isiksuse töid. Käisi pakkus välja endine haridusminister, VÕSi kasvandik Ferdinand Eisen, kelle nimi on koostajana "Kooli-raamatu" tiitellehel. Toimetas Katre Ligi, kes samuti esitlusel viibis.

Valimikku on koondatud J.Käisi töid kooliuuenduse põhimõtetele ja hariduspoliitika küsimuste kohta, toonitades Võru Õpetajate Seminari erilist tähtsust autori eluloos. Nii on kirjutanud F.Eisen saatesõnas. Raamat koosneb neljast osast: "Kasvatuse kunst", "Kodumaaline kool"; "Koolielu muresid"; "Valge Maja". Viimane on kõige poeetilisem osa, sisaldades meelcolusid ja mälestusi autori noorusaegadest ja õpingutest ning seminarist. Iga osa tutvustades lisas H.Runnel väikese kommentaari; "Kodumaalise kooli" juurde ütles ta töökooli põhimõtetest kõneldes: "Praegu lapsed logelevad — mida suurem on linn ja kool."

Raamatu lõppu on lisatud kaks dokumenti: Käisi kooli mahategev Nikolai Kanni "Kas Võru Seminaris valitses sotsialistlik vaim" 1934.aastast (N.Kann oli aastatel 1933—1936 haridus- ja sotsiaalminister) ning EK(b) Keskkomitee jaatus Rahva Hääle kriitikale J.Käisi raamatu "Valitud tööd" üle 1946.aastast. See näitab, et erinevatel aegadel ei ole Käisi püüdlusi mõistatud. Kas on mõistmine tulnud nüüd?

"Kõik algab tööst ja töörõõmust. Me oleme saanud seda töörõõmu tunda," sõnas Runnel.

"Kooli-raamat" on sarjas "Eesti mõttelugu" ilmunud raamatutest kümnes. Aastas on välja antud kuus raamatut. Algust tehti mullu arsti ja filosoofi Juhan Luiga raamatuga "Mäss ja meelegaigus". Eelmine, üheksas, oli Lennart Meri "Presidendi-kõned". (Runnel: "Õnnestus talle auk pähe rääkida...") Trükkikotta on minemas arhitekti, lavastaja ja kunstikriitiku Hanno (Johannes) Kompuse "Maailm on sündinud tantsust".

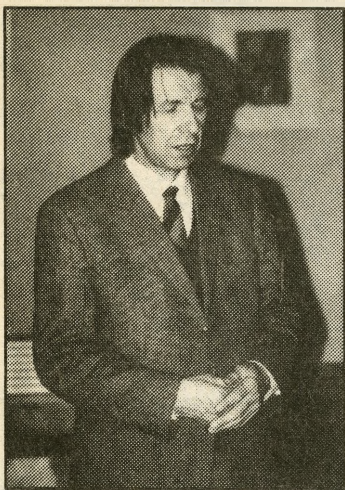
Ilmamaa direktor Mart Jagomägi ja peatoimetaja Mart Trummal kinkisid vastilmunud raamatu nendele, kes seotud seminari või Käisiga. Teiste raamatusaajate hulgas olid ka Võru Õpetajate Seminari kasvandikud Anni Rinne, Helmi Kaldvee, Elisabeth Mälton ja Julius Ungru ning VÕSi kasvandiku Albert Ivaski lesk Alide Ivask. Anni Rinne tänas unikaalse kingi eest. Üks raamatutest kingiti Võrumaa Keskraamatukogule.

Tartu kirjanikke esindasid sel kohtumisel Kirjanike Liidu Tartu osakonna uus esimees Janika Kronberg ja sekretär, ühtlasi Ilmamaa nõukogu liige Aivo Lõhmus. Temagi on pärit vanalt Võrumaalt, Põlva ja Kanepi vahelt, ning võru vaimu väljendusena

pidas võrukeelse kõne. "Kirjanike Liidu Tartu osakonnas on alanud Võru periood," kommenteeris Runnel. J.Kronberg on toimetanud "Eesti mõtteloo" sarjas tänavu ilmunud Karl Ristikivi raamatu "Viimne vabadus".

Südamlikult võttis külalisi vastu endise seminarimaja praegune pererahvas Võru 1.Põhikoolist. Õpilastelt oli sõnalis-muusikaline tervitus. Huviga vaadati kooli ajaloo-õpetaja Regina Ausmaa koostatud Käisi-ainelist näitust.

LIINA VALPER
KAIDO JAKOBI fotod

HANDO RUNNEL.

JANIKA KRONBERG ja AIVO LÕHMUS.